

SCIENTOLOGY
DESS HISTORISKA
MORFOLOGISKA
RAM

Dario Sabbatucci
Professor i religionshistoria
Universitetet i Rom
Rom, Italien

12 december 1983

SCIENTOLOGY
DESS HISTORISKA
MORFOLOGISKA
RAM

SCIENTOLOGY
DESS HISTORISKA
MORFOLOGISKA
RAM

INNEHÅLL

I.	Introduktion	1
II.	Doktrininhåll	2
III.	Rituell praxis	5
IV.	Avslutande kommentarer	7

SCIENTOLOGY DESS HISTORISKA MORFOLOGISKA RAM

Dario Sabbatucci
Professor i religionshistoria
Universitetet i Rom
Rom, Italien

12 december 1983

I. Introduktion

Scientology är en ”profetisk” religion, som har kommit till världen från den karismatiska grundaren L. Ron Hubbards lära. L. Ron Hubbard upptar den plats Gautama, Buddhan, upptar i buddismen, Kristus i kristendomen och Mohammed i islam (nutidens tre stora religioner). Till skillnad från Kristus och Muhammed hävdade L. Ron Hubbard inte att han var en gudom, eller att han hade fått en gudomlig uppenbarelse. Liksom Gautama hävdade L. Ron Hubbard att han var en människa som hade upptäckt en väg till andlig upplysning, frälsning och frihet.

L. Ron Hubbard publicerade år 1950 en framgångsrik bok *Dianetics: Hur tanken påverkar kroppen*. Boken utlovade ”självförverkligande” (eller förverkligandet av ”statiskt liv”) som ett skydd mot omvärldens frustration (kaos), med axiom understödda av socio-antropologiska och historisk-religiösa och filosofisk-religiösa argument. Det är ett faktum att från den här bokens framgång uppstod en religion, Scientology, varunder Dianetics nu är underordnad. Man bör inte låta sig luras av den vetenskapliga förutsättningen, som namnet ”Scientology” kommer från. Det är en modern religion, som bara i kraft av att vara modern (eller passande för nutidens människor), presenterar sig själv som vetenskaplig. I detta hänseende vill jag återropa två liknande fall, om vars religiösa beskaffenhet ingen tvekan råder: Bahatism i den islamiska världen och Christian Science i den kristna världen.

Bahaism började en gång under det förra århundradet; den fick sitt namn från dess grundläggares titel *Baha'Ullah* ("Splendor of God") ["Guds prakt"], som redan hade varit en anhängare av babismen, en religiös rörelse i det islamiska Persien. Bland bahaismens viktigaste soteriologiska principer är enigheten mellan vetenskap och religion.

Christian Science grundades i slutet av förra seklet av den amerikanske profeten Mary Baker Eddy. Denna religion härrör från psykosomatisk läkekonst. Liksom i fallet med L. Ron Hubbards populära bok om "mental hälsa", började Christian Science också med en populär bok skriven av Eddy och som publicerades år 1875 under titeln *Science and Health* [Vetenskap och hälsa]. "Hälsa" är detsamma som "frälsning" för dessa profetförfattare, som på detta sätt mer eller mindre återupptas i det latinska begreppet "salus".

Det första religiösa samfundet i Scientology grundades som en kyrka år 1954, under namnet Church of Scientology of California. På detta sätt blev religionen fulländad, i det att den organiserade sig enligt den kristna kyrkmodellen. Scientology-kyrkorna spred sig till olika städer i den engelskspråkiga världen (Kanada, Australien, Sydafrika, England och Förenta staterna), såväl som i Frankrike, Tyskland, Danmark, Holland, Italien och Sverige. Scientology-missioner och -kyrkor nådde också andra europeiska länder (Belgien, Österrike, Irland) och länder utanför Europa (Japan, Korea, Indien, Israel, Mexiko).

II. Doktrininhåll

1. I kristen kultur kallas hela doktrinen angående de grundläggande religiösa värdena teologi, eftersom allt står i förhållande till Gud och hans vilja. Här används ordet och begreppet Scientology i stället för "teologi". Istället för att vara studiet (-logi) av Gud (teo-) har vi studiet (-logi) av kunskap (sciento-). Men i båda fallen är det rätta målet för denna kunskap det absoluta; faktiskt är denna "kunskap" absolut. Även om den ser ut att kräva studier och användning, är den andlig och överskrider empirisk kunskap om det fysiska universum, även om den tros vara i stånd till att kunna vidta ingrepp i det.

Scientologys doktrininhåll kommer från tendensen att blicka inåt, som också återfinns i den kristna forskningen av "Gud i dig själv", som är så typisk för mystiska uppror. En utsaga av Scientology-kyrkan – uttryckt i dess konstituerande handling i Kalifornien – är, att: "Det bästa beviset på Guds existens är den Gud som människan finner inom sig själv." Dock står den uttryckliga och underförstådda modellen för Scientologys sökande inåt, att finna i den vediska religionens metoder som började med meditationen på *Upanishaderna*.

Upanishad-modellen är uttänkt på följande sätt: Universums substans, *brahman*, identifierar sig själv med människans substans, *atman*; så att människan kan kontakta universum genom ett erkännande av sin egen *atman*, utan att behöva vända sig till gudarna som, i vilken som helst polyteistisk religion, representerar själva universumet i dess olika former och aspekter. I Scientology, finner vi i stället för atmanen *thetanen* som fungerar som det ”oföränderliga väsendet” som överskrider varje möjlig form.

2. Uppfattningen om thetanen är fundamental för tron i Scientology, i lika hög grad som själen är för den kristna tron. Men eftersom det är nödvändigt att skilja mellan thetanbegreppet och själsbegreppet, skapade Scientology ett nytt ord, *thetan*, som ett ord som passar bättre för en ny religion.

Det nya ordet är svar på två motsatta behov: 1) för att uppnå en fullständig förnyelse, fri från någon som helst semantik; alltså ett icke-existerande ord, utan någon som helst betydelse i något existerande språk; 2) begränsning av det godtyckliga i uppfinningen, så att det nya ordet inte skulle vara utan en betydelse, även om det inte betydde något i de existerande språken. Kort sagt, det fanns önskemål om att ge det nya ordet en nödvändighetsartikel som skulle kunna övervinna den tänkbara möjligheten för konstgrepp. Valet föll på den grekiska bokstaven *theta*, som inte betyder något när den står ensam. Det är också den första bokstaven i *Theos* (Gud) och *Thymos* (själ) och har valts som roten till ett ord som rent fonetiskt liknar det indiska *atman*.

Det morfologiska sambandet mellan *atman* och *thetan*, som vi rent objektivt skulle bedöma på grund av ordets härledning av den andra termen från den första, ses istället av Scientology som ett indiskt föregripande av det hubbardianska begreppet; så att vi i Scientology-böcker finner: ”Det eviga oförstörbara jaget (*atman*) i *Upanishaderna* är ett tidigt föregripande inför den scientologiska begreppet *thetan*.”

3. Scientology följer *Upanishad*-modellen med målet att titta inåt för att finna ett korrekt förhållande mellan självet och universum: ”Bit för bit, medan thetanen utvecklar sin kunskap om sig själv, ökar dennes förmåga till att komma i sympatiskt förhållande med de universella krafter (dynamiker) som fungerar på skapelsenivån (till skillnad från existensnivån, där thetanen blir igenkännbar).”

Det finns åtta *dynamiker*, och de är drivkrafterna mot överlevnad för individen som sig själv; genom sexualliv och familjen; gruppen (sträcker sig från lokalsamhället till nationalitet);

mänskligheten; livsformer (omfattande djur och växter); det fysiska universumet; det andliga universumet – symboliserat av bokstaven *theta*, som i *thetanen* eller den andliga varelsen; och det Högsta väsendet.

4. Från förhållandet mellan thetanen och de åtta dynamikerna uppstår psykosomatiska, etiska, paravetenskapliga och rituella konsekvenser. Uttryckt enligt Scientologys termer, kan förhållandet förstås som en reduktion av kaos till en ordnad realitet representerad av thetanen. Vi skulle kunna förstå det hela uttryckt historiskt-religiöst, med att finna den typiska funktionen för varje religion genom att tilldela ett metahistoriskt värde till de historiska realiteterna. Här, som på andra ställen, är målet med det metahistoriska ”att vara” att övervinna det kaotiska historiska ”att bli” – historien i sig, sett som en personlig historia, en nationalhistoria, mänsklighetens historia, naturhistoria, övernaturlig historia (världens skapelse, Skaparens verk, hans ingripande på det skapade). Alla dessa ”historier” fångar och förstör individen som inte vet hur man orienterar sig själv (och orienterar dem) för att thetanen har förlorat medvetandet om sig själv. Men när thetanen har uppnått sin fulla medvetenhet, kommer allt i sin ordning igen, med följande konsekvenser:

Psykosomatiska konsekvenser: Thetanen förorsakar mental och fysisk hälsa, vilket ger bästa möjliga styrning till kroppens och psykets aktivitet.

Etik: Thetanen styr familjeförhållanden, tillsammans med sociala och generiska mänskliga relationer.

Vetenskapligt: Thetanen belyser vetenskaplig och teknologisk forskning på alla områden. Bortsett från den tekniska och vetenskapliga produktionen gynnar den också konstnärlig och litterär produktion. Vishetsläraren L. Ron Hubbard upphöjs både som en författare och vetenskapsman, som särskilt hade talang i exempelvis sjömanskap, fotografering, musik, mineralogi, agronomi och kommunikationssystem.

Från denna synpunkt kan vi lägga märke till hur parallellen med *Upanishaderna* förs till dess yttersta konsekvenser: Tantrismen, den slutliga produkten i denna religiösa utveckling, utlovar krafter, som vi i förhållande till den tiden och miljön skulle definiera som ”magiska”; Scientology utlovar krafter som vi kallar konstnärligt-litterära eller vetenskapliga eller teknologiska, men i båda fallen kan man tala om den mystiska öppningen av världen för varje ingripande av det väsen, som i sig själv har upptäckt den mystiska förmågan att ingripa.

III. Rituell praxis

1. Den teoretiska formuleringen av thetanen har också rituella konsekvenser. Med alla förbehåll skulle vi kunna tala om en sann och verklig thetan-kult, med tanke på att thetan-begreppet är det begrepp som ger Scientology dess unikheter. Med andra ord: Liturgiska formaliteter, religiösa ritualer, pastorer, symbolism etc., representerar allt det vi skulle kunna definiera som tillbehör jämfört med thetanen, där ritualen att erkänna thetanen ("auditering" som jag nämner senare) är fundamentalt. Dessa "tillbehör" kan vi också betrakta helt enkelt som lånade från den kristna religionen, även om Scientology har en tendens till "jämförande religion".

Dessa är i själva verket inte två skilda rötter, för "jämförande religion" är bara den omedvetna reduktionen av icke-europeiska eller pre-kristna kulturyttringar före det kristna, religiösa temat (åtminstone enligt L. Ron Hubbards användning av uttrycket "jämförande religion"). Med avseende på den orientaliska bilden av det religiösa ämne som framhäver thetanen (en själ) i stället för Gud eller någon övermänsklig makt, blir Scientology också validerat och befinns vara legitim i en fenomenologisk mening, både på grund av de "gudomliga" karaktärsdragen, som ges till thetanen (som i vart fall *är* övermänsklig), och på grund av de formella och betydande analogier, som existerar med andra (i synnerhet orientaliska) religioner och med själva kristendomen.

I vilket fall som helst omfattar Scientology-ritualer också sedvanor för namngivningar (istället för dop), vigslar och begravningar, utöver de sedvanor vars mål är att erkänna thetanen och dess allmänna symboliska förhållanden (auditering i synnerhet och i viss mån kyrkotjänster).

2. Auditering är rent fenomenologiskt en initieringsritual, även om den utövas på alla nivåer inom Scientology-religionen. Den är inträdesritualen för Scientology där man först får veta om thetanen. Den *subjektiva* bedömningen i Scientology kan skilja sig från den *objektiva* bedömningen av den religiösa fenomenologin; faktiskt föredrar Scientology-litteraturen att beskriva auditering mer som "pastoral vägledning" än en ritual, för att jämföra med kristen religion; som mer likt en andlig vägledares rådgivning (även om det är inom den katolska bekännelsesfären) än de mer "sakramental" av en präst. Detta beror på att alla måste kunna känna sig själv som en thetan och inse detta rent subjektivt. Processen påminner vagt om psykoanalytisk behandling, men scientologer föredrar att jämföra den med zenutövningar.

Auditeringsritualen görs i "sessioner" med en bestämd varaktighet (ritual, som vi sade). Pastorn kallas en "auditör"; den som blir auditerad kallas en "preclear". Terminologin baserad på auditering tar bort så mycket som möjligt av känslan av invigning från ritualen, som om det istället för en invigningsritual, rörde sig om informell rådgivning, även om renande. Beteckningen på de invigda kommer upp igen i betydelsen av ordet "preclear" – en person som ännu inte är Clear men strävar efter att bli det.

Initieringen sker gradvis, som i de gamla mystiska religionerna och i själva kristendomen, där fulländningen sker gradvis: dop, konfirmation, nattvard, till exempel; liksom inträdet i kristendomen med dess konfirmation och tillgång till den pastorala nattvarden, som också rent fysiskt förenar den mänskliga lekamen med Kristi lekamen.

Processen för att föra någon från den första nivån av preclear till nivån Clear och vidare uppfattas som en befrielseprocess ("release"), och "release" är beteckningen på den person som är i färd med att genomföra den här processen. Varje steg i processen kallas en "releasegrad" upp till tillståndet Clear.

Clear är "helgonet", eller aspiranten till "helgonskap", som scientologer föredrar att jämföra med den buddistiska arhat ("ärevördige") och boddhisattva, den som har nått buddism men stannar kvar i det världsliga för att hjälpa andra att uppnå det. Men en Clear förstås också i analogin med en "dator" i den meningen att han har förvärvat förmågan att sakligt kunna lösa eventuella problem om alla data ges. Bilden av datorn används överallt i Scientology's skrifter – där Scientology definieras som "rymdålderns religion".

De talar också om "elektrometern" som uppfanns av L. Ron Hubbard, och som vi kan betrakta som ett liturgiskt instrument av modern tid som kännetecknas av elektronik. Det är ett elektroniskt mätinstrument som objektivt indikerar det andliga lidandet och den efterföljande graden av release som uppnåtts av en preclear under en auditeringssession.

3. Den religiösa ritual som äger rum i Scientology-kyrkorna är inte mycket annorlunda än ritualerna i de olika protestantiska kyrkorna som verkar i Amerika. Scientologerna visar sig inte unika så mycket i formatet som i innehållet. Scientology-predikan, som utgör ritualens kärna, påtvingar inga dogmer och hotar heller inte med straff som påminner om helvetet; den är en slags rationell redogörelse. Den ersätter dogmer med L. Ron Hubbards axiom, och det enda "hotet" är "helvetet i livet" som kommer från ett misslyckande att inte ha använt Scientology-principer. Scientology-tjänster innehåller även en förbön, den formella uppmaningen till en övermänsklig destination som tros kunna uppfylla

anmodningarna. Denna handling, som rekommenderas av de liturgiska handböckerna i Scientology vänder sig till universums skapare att 1) göra det möjligt för alla människor att nå en förståelse för sin andliga natur och lära känna universums skapare, med syftet att uppnå ”total frihet” (den här bönen kallas ”Bön för total frihet”); 2) att bevara mänskliga rättigheter så att alla kan tro och tillbedja fritt och ha frihet från krig, fattigdom och nöd. Bönen slutar med ett ”Amen” där Gud uttryckligen nämns: ”Må Gud låta det bli så.”

4. Varken bröllopet eller begravningen, som förekommer i olika former i Scientologys liturgi, härrör från thetanens teoretiska behov. Endast i ritualen där den nyfödda får ett namn, vilken har samma position som dopet i den kristna religionen, finner man i Scientology-litteraturen en funktion, som står i direkt förhållande till thetanen.

Det följande är textens motivering för ritualen: ”Det huvudsakliga syftet med en namngivningsceremoni är att hjälpa thetanen att bli orienterad. Han tog över sin nya kropp helt nyligen. Han är medveten om att det är hans och att han betjänar den. Men han har aldrig fått veta något om sin kropps identitet. Han vet att det finns en hel del vuxna kroppar runt omkring, men han har inte fått höra att det finns specifika personer som kommer att ta hand om hans kropp tills den har utvecklats till en nivå där han själv kan manövrera den ordentligt.” Med andra ord, det är ritualen för att presentera thetanen för hans kropp, hans föräldrar, faddrar, och församlingen.

5. I enlighet med dess religiösa natur har Scientology antagit särskiljande symboler – som t.ex. Scientology-korset som bärs av Kyrkans pastorer och som hänger i kyrkorna – som omedelbart låter en veta att det rör sig om en religion.

IV. Avslutande kommentarer

Syftet med den här rapporten är att besvara den historisk-religiösa vetenskapliga frågan om Scientology bör betraktas som en religion under alla omständigheter. Det handlade inte om en viss brist på det ”gudomliga” och ”eskatologi”, och inte heller om förekomsten av kodifierad etik eller om en reformpolitik. Detta beror på att varken bristen eller närvaron av dessa egenskaper tjänar något syfte med avseende på vetenskaplig bedömning.

När han grundade sin religionsvetenskap utslöt E.B. Taylor ”tron på en högsta gudom eller på en dom efter döden” från definitionen på religion. I detta avseende kan vi tillägga att i fallet med Scientology finns det inga förklenande utelämnanden, men utelämnanden som uppbygger en religiös struktur som faktiskt överskrider både teologi och kristen eskatologi.

För att belysa detta vill jag ge ett exempel på en specifik avvikelse från den traditionella eskatologiska linjen: Med begreppet thetanen som en odödlig varelse, helt utanför begränsningarna av en historisk period eller av en livstid, har en eskatologisk diskussion om "domedagen" absolut ingen betydelse.

Avslutningsvis, det som gör att Scientology kan erkännas som en religion är i första hand att den liknar andra religioner (vilket redan är fastställt i denna rapport). Vidare, och särskilt i ljuset av den västerländska distinktion mellan det "medborgerliga" och det "religiösa", allt som sägs eller görs i Scientology kan och måste ge en mening i vår kultur bara om det förstås som en religion.

Således besvarar denna aktuella rapport varje eventuell juridisk fråga genom att entydigt deklarerar att Scientology är en religion – baserat på dess teoretiska innehåll med ett frälsningselement; dess ritual som inte har något att göra med historia; dess profetiska, missionerande impuls; och på dess kyrkliga organisation som bland annat avgör dess eget förhållande till organisationen i de stater, där den välkomnas bland medborgarna.

DARIO SABBATUCCI

12 december 1983